

TÜRKİYE'DE BAĞLAMA İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

 Emirhan GÜLER^a

 Barış TOPTAŞ^b

Özet

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de bağlama ile ilgili 1992-2022 yılları arasında yayımlanmış indirme iznli lisansüstü çalışmaları “tür, cinsiyet, yıl, üniversite, enstitü, anabilim dalı, danışman, yöntem ve konu” larına göre analiz ederek incelemektir. Ayrıca bağlamayla ilgili 1992-2022 yılları arasında yapılan lisansüstü çalışmaların ortaya konulması bakımından başka çalışmalarda bir kaynak olarak kullanılacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini; Türkiye’de bağlama ile ilgili 1992-2022 yılları arasında yayımlanmış ve YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanına kaydedilmiş indirme iznli lisansüstü çalışmalar oluştururken örneklemini ise; 77 yüksek lisans, 25 doktora ve 3 sanatta yeterlilik tezi oluşturmaktadır. Bu çalışma tarama modelinde betimsel bir özellik taşımaktadır. İncelenen tezler yayımlanma yılı, cinsiyet, tür, üniversite, enstitü, anabilim dalı, danışman, konu ve yöntem gibi boyutlarda analiz edilerek sınıflandırılmıştır. Araştırma verileri betimsel istatistik yöntemleri (yüzde, frekans, crosstab) ile analiz edilerek yorumlanmıştır. Tüm bu veriler sonucunda incelenen tezlerin ağırlıklı olarak yüksek lisans tezi olduğu, tez çalışmalarının büyük bir bölümünün Gazi Üniversitesi’nde yayımlandığı, tez çalışmalarının büyük bir bölümünde bağlama icrası ve bağlama eğitimi konularının çalışıldığı ve araştırmalarda çoğunlukla nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağlama, Bağlama eğitimi, Lisansüstü çalışmalar.

EXAMINATION OF GRADUATE STUDIES ON BAGLAMA IN TURKEY

Abstract

The aim of this study is to examine by analyzing the without download permission graduate studies published between 1992-2022 on baglama in Turkey according to “genre, gender, year, university, institute, department, consultant, methods and subject”. In addition, it is thought that made between the 1992-2022 graduate studies related to the baglama will be used as a resource in other studies in terms of being revealed. In this study, purposeful sampling method was used. The universe of the study consists of postgraduate studies with permission to download, published between 1992-2022 it's about the baglama in Turkey and registered in the database of the YÖK National Dissertation Center, while sampling consists of 77 master's, 25 doctoral and 3 art qualification dissertations. This study has a descriptive feature in the screening model. The theses

^a Arş. Gör. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Devlet Konservatuarı, Müzikoloji Bölümü, eguler@adiyaman.edu.tr

^b Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Devlet Konservatuarı, Müzikoloji Bölümü, btoptas@adiyaman.edu.tr

Makale Geliş Tarihi: 19.07.2022, Makale Kabul Tarihi: 22.09.2022

examined were classified by dividing them into sections such as year of publication, gender, type, university, institute, department, consultant, subject and method. The research data by analyzing using descriptive statistical methods (percentage, frequency, crosstab) it has been commented. As a result of all these data, the theses examined are mainly master's theses, a large part of his dissertation work was published at Gazi University, in most of the thesis studies, baglama performance and baglama education topics are studied and it has been concluded that mostly qualitative research methods were used in the researches.

Keywords: Baglama, Baglama education, Postgraduate studies.

Giriş

İçerisinde barındırdığı zengin icra karakteriyle Anadolu müzik geleneği içerisinde önemli bir yere sahip olan bağlama, geçmişten günümüze duyguların müzikle aktarılmasında en önemli çalgılardan biri olmuştur. Orta Asya'dan Kafkaslara, Anadolu'dan Balkanlara ve Arap yarımadasının kuzey kısımları da dâhil olmak üzere geniş bir coğrafi alana yayılan bağlama, derin tarihi ve kültürel köklerle bulunduğu coğrafyalardaki birçok farklı medeniyetin müzik kültürüyle etkileşim içerisinde bulunmuş bir halk çalgısıdır (Kurubaş, 2021, s. 19).

Bağlamanın halk çalgısı olma, halkın duygu ve düşüncelerini yansıtması açısından temel bir çalgı olmasının yanında, mesleki müzik eğitiminde de önemli bir yeri vardır. YÖK 2018 yılı öncesinde "Okul Çalgıları Dersi" kapsamında bağlama eğitimine seçmeli çalgılar içerisinde yer verirken, 2018 yılı itibariyle Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarının güncellemesiyle birlikte bağlama eğitimine alan eğitimi kapsamında tek başına bir ders olarak yer vermiştir.¹

Bağlama öğretimi, geçmişten günümüze ülkemizde halk çalgıları eğitimi içerisinde en fazla ilgi gören çalgı olarak öne çıkmaktadır. Zengin bir icra alanına sahip olan bağlamanın öğretimi geçmişte meşk yöntemiyle sürdürülürken günümüzde mesleki müzik eğitim veren kurumların artması neticesinde meşk eğitiminin yanında metodolojik olarak da sürdürülmektedir. Meşk yöntemi ve usta çırak ilişkisi, bağlamanın zengin icra karakterinin öğretilmesi hususunda önde gelen yöntemlerdendir. Kaygusuz, meşk kavramını şu şekilde tanımlamaktadır: "Meşk, bir müzik eserinin hoca tarafından talebeye kısım kısım veya bütünüyle defalarca tekrar ettirilerek öğretilmesi demektir" (Kaygusuz, 2014, s. 1464).

Uzun bir süre geleneksel bir yöntem olan usta-çırak ilişkisiyle eğitimi ve öğretimi yapılan bağlamanın, zamanla mesleki müzik eğitimi veren kurumlara girmesiyle daha bilimsel/ akademik ve metodolojik bir eğitim-öğretim sürecine, girdiği görülmektedir. Bugün gelinen noktada mesleki müzik eğitimi veren kurumların tamamında bağlama eğitimi ve öğretimi yapılmaktadır. Bu doğrultuda bağlama eğitim ve öğretimine yönelik günümüzde birçok çalışma yapılmış, programlar geliştirilmiş farklı yöntem ve teknikler denenmiş ve metot kitapları yazılmıştır (Kaptan, 2016, s. 25).

¹ <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari> (Erişim Tarihi: 10.09.2022).

Metodolojik yöntemlerle sürdürülen bağlama öğretimini, çeşitli görsel, yazılı vb. kaynaklardan faydalanarak ve daha bilimsel temele dayalı sürdürülen öğretim yöntemi olarak tanımlayabiliriz. Bağlamanın sistemli ve kurumsal anlamda ilk eğitim çalışmasının 1960’ yıllarda Nida Tüfekçi’nin dersleriyle başladığını ifade eden ve ayrıca İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarının kurulmasıyla akademik anlamda bir eğitim modelinin oluştuğunu söyleyen Kurt şu ifadelerde bulunmaktadır: “1975 yılında İstanbul Türk Müziği Devlet Konservatuvarının kurulmasıyla birlikte bağlama eğitimi/öğretimi daha akademik bir ortamda devam ettirilmiştir.” (Kurt’tan aktaran Kaptan, 2007, s. 69).

Mesleki müzik eğitim veren kurumların sayısının artmasıyla birlikte, bağlamaya yönelik çalışmaların daha bilimsel ve sistemli bir çerçevede geliştiği görülmektedir. Gerek lisans gerekse lisansüstü eğitim düzeyinde bağlamanın öğretiminde daha bilimsel temelli bir eğitim yaklaşımının geliştirildiğini söylemek mümkündür. Lisansüstü eğitimin ne olduğu ve yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik programının amaçları hususunda YÖK Lisansüstü Eğitim Yönetmeliği’nde şu ifadeler geçmektedir:

“Lisansüstü eğitim, Yüksek Lisans, Doktora ve sanat dallarında yapılan Sanatta Yeterlilik programlarından oluşmaktadır. Yüksek Lisans programını amacı; öğrenciye mesleki konularda derin bilgi kazandırmak, öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgiye erişme, bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneğini kazanmasını sağlamaktır. Doktora programında amaç, öğrenciye bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırmaktır. Sanatta Yeterlilik programı ise özgün bir sanat eserinin ortaya koyulmasını, müzik ve sahne sanatlarında üstün bir uygulama ve yaratıcılığı amaçlamaktadır. Bu programın sonunda öğrenciden tez, sergi ya da konser, resital gibi bir proje hazırlaması beklenir.”²

Alan yazını incelendiğinde müzik alanının farklı konularında birçok antoloji çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar müzik disiplinindeki ilgili alana yönelik yapılan bilimsel çalışmaların bir çatı altında toplanıp alan özelinde yapılan değerlendirmeler ile özellikle çalışma eğilimlerinin belirlenmesi açısından önemlidir. Yapılan çalışmalara örnek verilecek olunursa; piyano alanında (Gürler, 2020; Kaptanoğlu & Çanakçı, 2015; Özer & Eğilmez, 2021; Toptaş, 2013), yaylı çalgılar alanında (Arıca, 2017; Çeşit, 2015; Demirbatır, 2001; Kurtaslan, 2018; Orhan, 2012; Özay, 2020; Sonsel, 2018; Tebiş & Okay, 2013; Varış, 2012), gitar alanında (Alyörük, 2016; Ertekin, 2013; Öztutgan, 2016), flüt alanında (Ataman, 2009; Soyacan, 2021; Yapalı, 2015), bağlama alanında (Gerekten, 2020; Önal, 2018) şeklinde sıralayabiliriz. Birçok araştırmacı bağlamayla ilgili bilimsel çalışma yaparken lisansüstü çalışmalardan faydalanmaktadır. Bu çalışma ise, Türkiye’de bağlama ile ilgili çalışma yapan araştırmacıların güncel lisansüstü çalışmaları, kaynakları ve bilgiye ulaşımı kolaylaştırması açısından önem arz etmektedir. Çalışma kapsamında bağlamayla ilgili yapılan lisansüstü çalışmalar çeşitli değişkenler açısından istatistiksel veriler çerçevesinde incelenmiştir.

² <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=21510&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

(Erişim tarihi: 10.08.2022)

A. YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi, problem ve alt problemlere ilişkin bilgiler ele alınmıştır.

1. Araştırma Modeli

Bağlama alanında yapılan lisansüstü çalışmaları detaylı bir şekilde inceleyen bu çalışma tarama modeli betimsel bir çalışmadır. "Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır." (Karasar, 2009, s. 77).

2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini; Türkiye’de, bağlama alanında yapılan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Örneklemi ise; 105 (77 adet yüksek lisans, 25 adet doktora ve 3 adet ise sanatta yeterlik) lisansüstü tez oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi olarak amaçsal örneklem yöntemi kullanılmıştır. "Literatürde monografik veya teorik örnekleme olarak da adlandırılın amaçsal örnekleme de araştırmacı çalışmanın amacına uygun olarak evreni temsil ettiğini düşündüğü örnekleme seçer" (Coyne’den aktaran Şahin, Karakuş, 2019, s. 191).

3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada verilerin toplanması amacıyla Ocak 2022 tarihinde Yök Ulusal Tez Merkezi arama kısmına "bağlama/saz" anahtar kelimeleriyle arama yapılarak 1991-2022 yılları arasında Yök veri tabanına kayıtlı 120 tezin ismine ulaşılmıştır. Ulaşılan bu tezlerden izinli durumda olanları analiz edilmiştir. İzinli olmayanlar çıkarıldıktan sonra 105 lisansüstü tez toplanmış ve analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırmanın verileri IBM SPSS Statistics 26 paket programı (yüzde, frekans, crosstab) ile analiz edilerek yorumlanmıştır. Tezler, tür, cinsiyet, yayımlanma yılı, üniversiteler, enstitüler, anabilim dalları, danışman, yöntem ve konuları gibi kategoriler oluşturularak analiz edilmiştir.

B. BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın bu aşamasında 1992-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü çalışmaların bulguları tablolar halinde sunularak yorumlanmıştır.

Tablo 1. Tezlerin Türlerine Göre Dağılımları

Tür	f	%
Yüksek Lisans	77	73,3
Doktora	25	23,8
Sanatta Yeterlik	3	2,9
Toplam	105	100,0

Tablo 1’de lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı görülmektedir. Tezlerin 77’si (%73,3) yüksek lisans, 25’i (%23,8) doktora ve 3’ü (%2,9) ise sanatta yeterlik olarak görülmektedir.

Tablo 2. Tezlerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	8	10,4	1	4,0	0	0,0	9	8,6
Erkek	69	89,6	24	96,0	3	100,0	96	91,4
Toplam	77	100,0	25	100,0	3	100,0	105	100,0

Tablo 2 incelendiğinde lisansüstü çalışmaları hazırlayanların %8,6’sının (9) kadın olduğu, %91,4’ünün (96) ise erkek olduğu görülmektedir. Yüksek lisans tezlerinden 8’ini (%10,4) kadın 69’unu (%89,6) erkekler hazırlarken, doktora tezlerinin 1’ini (%4,0) kadın 24’ünü ise erkeklerin hazırladığı görülmektedir. Ayrıca sanatta yeterlik çalışmalarının tamamını (%100,0) erkekler hazırlamaktadır.

Tablo 3. Tezlerin Yayınlanma Yılına Göre Dağılımları

Yayımlanma Yılı	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1992	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
1995	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
1996	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
1999	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
2002	3	3,9	-	-	-	-	3	2,9
2004	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
2005	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
2006	3	3,9	-	-	-	-	3	2,9
2007	1	1,3	1	4,0	-	-	2	1,9
2008	3	3,9	-	-	-	-	3	2,9
2009	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
2010	2	2,6	2	8,0	-	-	4	3,8
2011	3	3,9	-	-	2	66,7	5	4,8
2012	3	3,9	1	4,0	-	-	4	3,8
2013	6	7,8	1	4,0	-	-	7	6,7
2014	3	3,9	-	-	-	-	3	2,9
2015	4	5,2	-	-	-	-	4	3,8
2016	4	5,2	-	-	1	33,3	5	4,8
2017	8	10,4	3	12,0	-	-	11	10,5
2018	7	9,1	2	8,0	-	-	9	8,6
2019	10	13,0	4	16,0	-	-	14	13,3
2020	2	2,6	7	28,0	-	-	9	8,6
2021	7	9,1	3	12,0	-	-	10	9,5
2022	1	1,3	1	4,0	-	-	2	1,9
Toplam	77	100,0	25	100,0	3	100,0	105	100,0

Tablo 3 incelendiğinde 1992-2022 arasındaki bağlamayla ilgili YÖK veri tabanına kayıtlı ve indirme izniyle lisansüstü çalışmaların yıl bazlı görünümü verilmektedir. Buna göre yıl bazlı bağlamayla ilgili lisansüstü çalışmalar incelendiğinde en çok 2017 (11), 2019 (14) ve 2021 (10) yılları arasında yayımlandığı, en az ise 1 çalışmayla 1992, 1995, 1996, 1999, 2004, 2005, ve 2009 yılları arasında yayımlandığı görülmektedir. Tablo 3’e bakıldığında izinli olmaları göz önünde bulundurularak bağlamayla ilgili ilk doktora çalışmasının 2007 yılı itibariyle, ilk sanatta yeterlik çalışmasının ise 2011 yılında yayımlandığı görülmektedir. Yüksek lisans çalışmalarının özellikle 2004 yılından itibaren her yıl en az bir tane yayımlandığı görülmektedir. En çok yüksek lisans çalışması 2017 (8), 2018 (7), 2019 (10) ve 2021 (7) yıllarında yayımlanırken, doktora çalışmalarının dikkat çeken durumu ise 2020 yılında yayımlanan 7

doktora çalışması olarak karşımıza çıkmaktadır. Yayımlanan 3 sanatta yeterlik çalışmasının ise 2011(2) ve 2016 (1) yıllarında olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımları

Üniversite	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İnönü Üni.	3	3,9	3	12,0	3	3,9	3	12,0
Yüzüncü Yıl Üni	3	3,9	-	-	3	3,9	-	-
Müzik ve Güzel Sanatlar Üni.	2	2,6	-	-	2	2,6	-	-
Yıldız Teknik Üni.	-	-	1	4,0	-	-	1	4,0
Necmettin Erbakan Üni.	7	9,1	6	24,0	7	9,1	6	24,0
Gazi Üni.	12	15,6	4	16,0	12	15,6	4	16,0
İstanbul Teknik Üni.	2	2,6	5	20,0	2	2,6	5	20,0
Erciyes Üni.	-	-	1	4,0	-	-	1	4,0
Mehmet Akif Ersoy Üni.	1	1,3	1	4,0	1	1,3	1	4,0
Kocatepe Üni.	1	1,3	-	-	1	1,3	-	-
Uludağ Üni.	2	2,6	-	-	2	2,6	-	-
Abant İzzet Baysal Üni.	1	1,3	3	12,0	1	1,3	3	12,0
Haliç Üni.	13	16,9	-	-	13	16,9	-	-
Cumhuriyet Üni.	5	6,5	-	-	5	6,5	-	-
Bahçeşehir Üni.	1	1,3	-	-	1	1,3	-	-
Hacettepe Üni.	1	1,3	-	-	1	1,3	-	-
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üni.	1	1,3	-	-	1	1,3	-	-
Atatürk Üni.	7	9,1	-	-	7	9,1	-	-
Ömer Halis Demir Üni.	3	3,9	-	-	3	3,9	-	-
Ege Üni	4	5,2	-	-	4	5,2	-	-
Pamukkale Üni.	1	1,3	-	-	1	1,3	-	-
19 Mayıs Üni.	1	1,3	-	-	1	1,3	-	-
Kırıkkale Üni.	1	1,3	-	-	1	1,3	-	-
Selçuk Üni.	2	2,6	1	4,0	2	2,6	1	4,0
Başkent Üni.	1	1,3	-	-	1	1,3	-	-
Karadeniz Teknik Üni.	1	1,3	-	-	1	1,3	-	-
Marmara Üni.	1	1,3	-	-	1	1,3	-	-
Toplam	77	100,0	25	100,0	77	100,0	25	100,0

Tablo 4'e bakıldığında bağlamıyla ilgili yayımlanan indirme izinli lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı görülmektedir. Tablo 4 incelendiğinde bağlamıyla ilgili indirme izni olan lisansüstü çalışmalar arasında en çok yayım yapan üniversitelerin Gazi Üniversitesi (12), Haliç Üniversitesi (15) ve Necmettin Erbakan Üniversitesi (13) olduğu, en az yayım yapanların ise 1 çalışmayla Yıldız Teknik Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, 19 Mayıs Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi olduğu görülmektedir. Bağlama alanında indirme izinleri göz önünde bulundurularak en çok yüksek lisans çalışmasını yayımlayan üniversiteler Gazi Üniversitesi (12) ve Haliç Üniversitesi'ye (13), en çok doktora çalışmasını yayımlayan Necmettin Erbakan Üniversitesi (6) ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nin (5) olduğu görülmektedir. 3 sanatta yeterlik çalışmasını ise Haliç Üniversitesi (2) ve Kocatepe Üniversitesi (1) yayımladığı görülmektedir.

Tablo 5. Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımları

Enstitü	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Sosyal Bilimler Enstitüsü	36	46,8	7	28,0	3	100,0	46	43,8
Fen Bilimleri Enstitüsü	4	5,2	-	-	-	-	4	3,8
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	30	39,0	15	60,0	-	-	45	42,9
Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü	2	2,6	1	4,0	-	-	3	2,9
Güzel Sanatlar Enstitüsü	5	6,5	2	8,0	-	-	7	6,7
Toplam	77	100,0	25	100,0	3	100,0	105	100,0

Tablo 5 incelendiğinde bağlamayla ilgili indirme izni olan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları görülmektedir. Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde tamamlanan çalışmalar 46 (%43,8), Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde tamamlanan çalışmalar 45 (%42,9), Güzel Sanatlar Enstitüsü’nde tamamlanan çalışmalar 7 (%6,7), Fen Bilimleri Enstitüsü’nde tamamlanan çalışmalar 4 (%3,8) ve Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü’nde ise 3 (%2,9) lisansüstü çalışmasının olduğu görülmektedir. Yüksek lisans çalışmalarının en çok sosyal bilimler enstitüsünde (36) yayımlanırken, doktora çalışmalarının ise en çok eğitim bilimleri enstitüsünde (15) yayımlandığı görülmektedir. Ayrıca sanatta yeterlik çalışmalarının tamamının (3) sosyal bilimler enstitüsünde yayımlandığı görülmektedir.

Tablo 6. Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımları

Anabilim Dalı	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Güzel Sanatlar Eğitimi	32	41,6	15	60,0	-	-	47	44,8
Temel Bilimler	2	2,6	-	-	-	-	2	1,9
Müzik	10	13,0	2	8,0	1	33,3	13	12,4
Türk Müziği/Musikisi	15	19,5	1	4,0	2	66,7	18	17,1
Müzik Bilimleri	11	14,3	2	8,0	-	-	13	12,4
Sanat ve Tasarım	-	-	1	4,0	-	-	1	1,0
Çalgı Eğitimi	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
Müzikoloji ve Müzik Teorisi	1	1,3	3	12,0	-	-	4	3,8
Geleneksel Türk Müzikleri	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
Ses Teknolojileri	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
Güzel Sanatlar	1	1,3	1	4,0	-	-	2	1,9
Müzik Eğitimi	2	2,6	-	-	-	-	2	1,9
Toplam	77	100,0	25	100,0	3	100,0	105	100,0

Tablo 6’da bağlamayla ilgili indirme izni olan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı görülmektedir. Tablo 6 incelendiğinde en çok tezin tamamlandığı anabilim dalları; Güzel Sanatlar Eğitimi (47), Türk Müziği/Musikisi (18) ve Müzik ve Müzik Bilimleri (3) olarak sıralandığı görülmektedir. Bağlamayla ilgili en çok yüksek lisans (32) ve doktora (15) çalışması Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda, sanatta yeterlik çalışmasının ise Müzik (1) ve Türk Müziği/Musikisi (2) anabilim dallarında yayımlandığı görülmektedir.

Tablo 7. Tezlerin Danışmanlara Göre Dağılımları

Anabilim Dalı	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Prof. Dr.	13	16,9	11	44,0	-	-	24	22,9
Prof.	5	6,5	5	20,0	1	33,3	11	10,5
Doç. Dr.	22	28,6	4	16,0	-	-	26	24,8
Doç.	6	7,8	-	-	1	33,3	7	6,7
Yrd. Doç. Dr.	15	19,5	3	12,0	-	-	18	17,1
Yrd. Doç.	3	3,9	1	4,0	1	33,3	5	4,8
Dr. Öğr. Üyesi	5	6,5	-	-	-	-	5	4,8
Dr.	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
Öğr. Gör. Dr.	2	2,6	-	-	-	-	2	1,9
Öğr. Gör. – Yrd. Doç.	2	2,6	-	-	-	-	2	1,9
Prof. Dr. – Dr.	-	-	1	4,0	-	-	1	1,0
Öğr. Gör. – Yrd. Doç. Dr.	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
Toplam	77	100,0	25	100,0	3	100,0	105	100,0

Tablo 7'ye bakıldığında lisansüstü tezlerin danışmanlara göre dağılımı görülmektedir. 26 Doç. Dr.' un (%24,8), 24 Prof. Dr. 'un (%22,9) ve 18 Yrd. Doç. Dr. ' un (%17,1) çoğunlukla lisansüstü çalışmalara danışmanlık yaptığı görülmektedir. Ayrıca 2018 yılından itibaren değişen yasayla Yrd.Doç. Dr. unvanının Dr. Öğr. Üyesi unvanını dönüştürmesi sebebiyle bu iki unvanı aynı olarak kabul etmek gerekmektedir. Dolayısıyla bu iki unvanın toplam sayısının 23 (%21,9) olarak hesaplanması gerektiği düşünülmektedir. Yüksek lisans çalışmalarına (22) en çok Doç. Dr. unvanındaki akademisyenler danışmanlık yaparken, doktora çalışmalarına (11) en çok Prof. Dr. unvanındaki akademisyenlerin danışmanlık yaptığı görülmektedir. Sanatta yeterlik çalışmalarına ise üç ayrı unvanda (Prof-Doç-Yrd.Doç.) akademisyenin danışmanlık yaptığı görülmektedir.

Tablo 8. Tezlerin Yöntemlerine Göre Dağılımları

Yöntem	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Nitel	54	70,1	13	52,0	2	66,7	69	65,7
Nicel	16	20,8	4	16,0	-	-	20	19,0
Karma	7	9,1	8	32,0	1	33,3	16	15,2
Toplam	77	100,0	25	100,0	3	100,0	105	100,0

Tablo 8 incelendiğinde lisansüstü çalışmalarda uygulanan araştırma yöntemlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre tezlerin 69'una (%65,7) nitel araştırma yöntemi, 20'sine (%19,0) nicel araştırma yöntemi ve 16'sına (%15,2) ise karma araştırma yöntemi uygulanarak çalışılmıştır.

Tablo 9. Tezlerin Konularına Göre Dağılımları

Konu	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Uzman Görüşü	6	7,8	-	-	-	-	6	5,7
Model Önerisi	3	3,9	5	20,0	-	-	8	7,6
Tıbbi Yaklaşımlar (Psikolojik)	-	-	1	4,0	-	-	1	1,0
Bağlama Eğitimi	7	9,1	2	8,0	-	-	9	8,6
Durum Tespiti ve Değerlendirme	13	16,9	4	16,0	1	33,3	18	17,1
Öğrenci Görüşleri	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
Çözüm Önerileri	4	5,2	-	-	-	-	4	3,8
Metot-Kitap İnceleme	6	7,8	1	4,0	-	-	7	6,7
Bağlama İcrası	16	20,8	4	16,0	2	66,7	22	21,0
Müzikal Analiz ve İnceleme	7	9,1	-	-	-	-	7	6,7
Karşılaştırma	2	2,6	1	4,0	-	-	3	2,9
Organoloji ve İcra	2	2,6	-	-	-	-	2	1,9
DeneySEL Çalışma	-	-	4	16,0	-	-	4	3,8
Organoloji	5	6,5	1	4,0	-	-	6	5,7
Uyarlama	2	2,6	1	4,0	-	-	3	2,9
Teknoloji	2	2,6	1	4,0	-	-	3	2,9
Bağlamanın Tarihi	1	1,3	-	-	-	-	1	1,0
Toplam	77	100,0	25	100,0	3	100,0	105	100,0

Tablo 9 incelendiğinde lisansüstü çalışmaların hangi konu üzerinden yoğunlaştığına dair veriler görülmektedir. Bağlama ile ilgili çalışmaların en çok bağlama icrası (%21,0), durum tespiti ve değerlendirme (%17,1) ve bağlama eğitimi üzerine yapıldığı görülmektedir. Ayrıca en az çalışmalar ise 1 çalışmayla tıbbi yaklaşımlar (psikolojik), öğrenci görüşleri ve bağlamanın tarihi konularına yapıldığı görülmektedir. Yüksek lisans (16) ve sanatta yeterlik (2) çalışmaları çoğunlukla bağlama icrasına yönelik olurken, doktora çalışmalarının (5) çoğunlukla model önerisi üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Konulara yönelik örnek çalışma isimleri aşağıda belirtilmiştir:

- *Uzman Görüşü*

“Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Bireysel Çalgı Bağlama Derslerinde Konya Tavrının Öğretilme Durumu” (Demirkaya, 2015).

“Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki Okul Çalgıları “Bağlama” Dersi Öğretim Elemanlarının Derse Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi” (Karayas, 2016).

- *Model Önerisi*

“Bozuk Düzeni Bağlama Öğretiminde Başlangıç Düzeyine Yönelik Bir Model Önerisi” (Alan, 2012).

“Bağlamada/Sazda Misket Düzeni İçin Egzersiz ve Etütlere Dayalı Öğretim Modeli Önerisi ve Öğrenci Başarısına Etkisi” (Gereken, 2020).

- *Tıbbi Yaklaşımlar (Psikolojik)*

“Müzik Öğretmeni Adaylarının Bağlama Çalmaya İlişkin Tutum ve Öz-Yeterlik Algılarının Performans Sınav Kaygıları Üzerindeki Etkisi” (Demir, 2020).

- *Bağlama Eğitimi*

“Harmanlanmış Öğrenmenin Bağlama Enstrümanı Eğitimindeki Etkilerinin İncelenmesi” (Ünver, 2013).

“Güzel Sanatlarda Bağlama Eğitiminin İncelenmesi” (Açıkalın, 2017).

- *Durum Tespiti ve Değerlendirme*

“Lisans Düzeyi Eğitim Veren Devlet Konservatuvarlarında Bireysel Bağlama Çalgısı Tercih Sebebini Etkileyen Faktörler” (Kara, 2022).

“Diyarbakır Kent Müziğinde Elektro Bağlama” (Gündüz, 2021).

- *Öğrenci Görüşleri*

“Ortaokul 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Derslerinde Bağlama Çalgısının Kullanımına İlişkin Görüşler” (Demir, 2014).

- *Çözüm Önerileri*

“Türk Halk Müziği Eserlerinin Bağlama ile Çalışılmasında Karşılaşılan Teknik Güçlükler Ve Çözüm Önerileri” (Satar, 2012).

“Amatör Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Temel Bağlama Eğitiminde Karşılaşılan Problemler Ve Çözüm Önerileri (Polatlı Belediyesi Örneği)” (İnce, 2021).

- *Metot-Kitap İnceleme*

“Bağlama Metotlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” (Akçalı, 2012).

“Bağlama Metotlarında/Kitaplarında Görülen Farklı Terim ve Simgelerin Bağlama Eğitiminde Kullanılma Durumları” (Başbuğ, 2020).

- *Bağlama İcrası*

“Bağlamada Geleneksel Tavrılar ve Eşritimlilik” (Yener, 2013).

“Geçmişten Günümüze Bağlama İcracılığı ve Bağlama İcrasının Değişim Süreci” (Kurubaş, 2020).

“Bağlama Resitali: Bağlama’da İleri İcra Niteliğinin, Alevi Müziği Ve Kültürünün Yaygınlaşmasına Etkisi” (Benli, 2016).

- *Müzikal Analiz ve İnceleme*

“Zeki Atagür’ün Bağlama Sazı İçin Bestelediği Eserlerin Müzikal Açıdan İncelenmesi” (Gülbitti, 2020).

“Türk Halk Müziğinde Uyarlama Kavramı ve Bağlamaya Uyarlanan Dört Zeybek Ezgisi Üzerinde Müzikal Analiz” (Erzincan, 2006).

- *Karşılaştırma*

“Ülkemizde Bağlama ve Klasik Gitarın Sanatsal ve Öğretsel Süreçler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” (Kaptan, 2007).

“Kırgızistan Müzik Eğitiminde Kullanılan Komuz Çalgısının Türkiye Müzik Eğitiminde Kullanılan Benzer Çalgılar İle Karşılaştırılması (Bağlama Ailesi Çalgıları Örneği)” (Kasymkulova, 2017).

- *Organoloji ve İcra*

“Türk Halk Müziğinde Bas Bağlamanın Tarihi, Yapısı ve İcrası” (Sancak, 2019).

“Uzun Sap Bağlama ve Tanburun Organolojik ve İcra Özellikleri Açısından Karşılaştırılması” (Güler, 2017).

- *Deneysel Çalışma*

“Başlangıç Düzeyi Bağlama Eğitiminde ‘Programlı Öğretim Modelinin Çalma Performansına Etkisi: Halk Eğitim Merkezi Örneği” (Özata, 2019).

“Bağlama Eğitiminde Kullanılan Notasyonların Öğrencilerin Deşifre Başarısına Etkisi” (Açar, 2019).

- *Organoloji*

“Bağlama Yapımı” (Gültaş, 2005).

“Kemençe, Tanbur, Ud, Kanun Ve Bağlama Çalgılarının 20. Yüzyılda Geçirdiği Fiziksel Değişimler” (Yıldırım, 2019).

- *Uyarlama*

“Hanon Metodundaki 1 Numaralı Egzersizin Bağlamaya Uyarlanması” (İnanıcı, 2013).

“Bağlama Tekniklerinin Klasik Gitar İcrasına Uyarlanması” (Çoğulu, 2010).

- *Teknoloji*

“Bağlama Mikrofonlama Teknikleri ve Kompresör Kullanımının Müzik Teknolojileri Eğitimine Katkıları” (Delen, 2017).

“Geleneksel Çalgılarımızdan Bağlamanın Dijital Kayıt Ortamlarına Aktarılmasına İlişkin Yaklaşımlar” (Taydaş, 2011).

- *Bağlamanın Tarihi*

“Bağlamanın Tarihsel Gelişimi” (Ekim, 2002).

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, 1992-2022 yılları arasında bağlama çalgısı alanından yayımlanmış indirme izinli lisansüstü çalışmaları çok boyutlu bir şekilde incelenmiştir. Araştırma verileri incelenirken tür, cinsiyet, yıl, üniversite, enstitü, anabilim dalı, danışman, yöntem ve konu kriterleri göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda araştırmaya ilişkin sonuçlar şunlardır:

Bağlama alanında çalışmalar incelendiğinde YÖK veri tabanına kayıtlı indirme izni olan 105 teze ulaşılmıştır. Tezlerin 77'sinin (%73,3) yüksek lisans, 25'inin (%23,8) doktora ve 3'ünün (%2,9) ise sanatta yeterlik olduğu tespit edilmiştir. Önal (2018) "Bağlama" Konulu Tezlerin Bibliyometrik Analizi (1995-2017)" adlı çalışmasında 1995-2017 yılları arasında bağlama alanında yapılmış lisansüstü çalışmaları incelemiş ve erişim izni olan 50 tezdən 40 yüksek lisans 7 doktora ve 3 sanatta yeterlik çalışmasına ulaşmıştır. İki çalışma göz önünde bulundurulduğunda fazla zaman geçmemesine rağmen lisansüstü çalışmalarda kayda değer bir artışın olduğu görülmektedir. Özellikle bu artışa yüksek lisans ve doktora çalışmalarında rastlanılmaktadır.

Bağlama alanında lisansüstü çalışmaları hazırlayanların %8,6'sının (9) kadın olduğu, %91,4'ünün (96) ise erkek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yüksek lisans tezlerinden 8'ini (%10,4) kadın 69'unu (%89,6) erkekler hazırlarken, doktora tezlerinin 1'ini (%4,0) kadın 24'ünü erkekler, sanatta yeterlik çalışmalarının tamamını (%100,0) ise erkeklerin hazırladığı saptanmıştır. Benzer çalışmalarda da erkek araştırmacıların kadın araştırmacılardan oransal olarak fazla olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bunlar klasik Türk müziği bestecileri alanında (Geboloğlu, 2020), flüt ve flüt eğitimi alanında (Yapalı, 2015) çalışmalarıdır.

Bağlamayla ilgili lisansüstü çalışmalar incelendiğinde en çok çalışmaların 2017 (11), 2019 (14) ve 2021 (10) yılları arasında yayımlandığı, en az çalışmaların ise 1 çalışmayla 1992, 1995, 1996, 1999, 2004, 2005, ve 2009 yılları arasında yayımlandığı tespit edilmiştir. Bağlamayla ilgili ilk doktora çalışmasının 2007 yılı itibarıyla, ilk sanatta yeterlik çalışmasının ise 2011 yılında yayımlandığı tespit edilmiştir. Yüksek lisans çalışmalarının özellikle 2004 yılından itibaren her yıl en az bir kere yayımlandığı, en çok yüksek lisans çalışmasının ise 2017 (8), 2018 (7), 2019 (10) ve 2021 (7) yıllarında yayımlandığı saptanmıştır. Doktora çalışmalarının dikkat çeken durumu 2020 yılında yayımlanan 7 doktora çalışması olarak karşımıza çıkmaktadır. Yayımlanan 3 sanatta yeterlik çalışmasının ise 2011(2) ve 2016 (1) yıllarında olduğu tespit edilmiştir. 2019 yılında lisansüstü çalışmaların en fazla tamamlandığını tespit eden bir diğer araştırma ise Soycan 'ın (2021) "Türkiye' de 2010-2020 Yılları Arasında Yapılan Flüt Konulu Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi: İçerik Analizi" başlıklı çalışmasıdır.

Bağlamayla ilgili indirme izni olan lisansüstü çalışmalar arasında en çok yayım yapan üniversitelerin Gazi Üniversitesi (12), Haliç Üniversitesi (15) ve Necmettin Erbakan Üniversitesi (13) olduğu, en az yayım yapanların ise 1 çalışmayla Yıldız Teknik Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, 19 Mayıs Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi olduğu tespit edilmiştir. Bağlama alanında indirme izinleri göz önünde bulundurularak en çok yüksek lisans çalışmasını yayımlayan üniversiteler Gazi Üniversitesi (12) ve Haliç Üniversitesi'yken (13), en çok doktora çalışmasını yayımlayan Necmettin Erbakan Üniversitesi

(6) ve İstanbul Teknik Üniversitesi’nin (5) olduğu ve 3 sanatta yeterlik çalışmasını ise Haliç Üniversitesi (2) ve Kocatepe Üniversitesi (1) yayımladığı saptanmıştır. Farklı çalışmalarda da gazi üniversitesinin tamamlanan lisansüstü tezler bakımından önde olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalar; flüt alanında (Soycan, 2021), armoni alanında (Belge, 2021), ses eğitimi alanında (Kösreli, 2020) şeklinde sıralanabilir.

Bağlama ile ilgili tezlerin enstitü bazlı dağılımları göz önünde bulundurulduğunda Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde tamamlanan çalışmaların 46 (%43,8), Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde 45 (%42,9), Güzel Sanatlar Enstitüsü’nde 7 (%6,7), Fen Bilimleri Enstitüsü’nde 4 (%3,8) ve Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü’nde ise 3 (%2,9) lisansüstü çalışmasının tamamlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca yüksek lisans çalışmalarının en çok sosyal bilimler enstitüsünde (36) yayımlanırken, doktora çalışmalarının ise en çok eğitim bilimleri enstitüsünde (15) yayımlandığı ve sanatta yeterlik çalışmalarının tamamının (3) ise sosyal bilimler enstitüsünde yayımlandığı saptanmıştır. yayımlandığı ve sanatta yeterlik çalışmalarının tamamının (3) ise sosyal bilimler enstitüsünde yayımlandığı saptanmıştır. Farklı çalışmalarda da Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde tamamlanan çalışmaların oransal olarak önde olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalar; vokal müzikte piyano eşliği alanında (Kaptanoğlu & Çanakçı, 2015), viyola alanında (Özay, 2020) ve viyolonsel alanında (Orhan, 2012) şeklinde sıralanabilir.

Bağlamayla ilgili indirme izni olan lisansüstü çalışmalar arasında en çok tezin tamamlandığı anabilim dalları; Güzel Sanatlar Eğitimi (47), Türk Müziği/Musikisi (18) ve Müzik ve Müzik Bilimleri (3) olarak tespit edilmiştir. Ayrıca bağlamayla ilgili en çok yüksek lisans (32) ve doktora (15) çalışması Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda, sanatta yeterlik çalışmasının ise Müzik (1) ve Türk Müziği/Musikisi (2) anabilim dallarında yayımlandığı saptanmıştır.

Bağlama ile ilgili tezlerin danışman bazlı dağılımları göz önünde bulundurulduğunda 26 Doç. Dr.’un (%24,8), 24 Prof. Dr.’un (%22,9) ve 18 Yrd. Doç. Dr.’un (%17,1) çoğunlukla lisansüstü çalışmalara danışmanlık yaptığı görülmektedir. Ayrıca 2018 yılından itibaren değişen yasayla Yrd.Doç. Dr. unvanının Dr. Öğr. Üyesi unvanını dönüşmesi sebebiyle bu iki unvanı aynı olarak kabul etmek gerekmektedir. Dolayısıyla bu iki unvanın toplam sayısının 23 (%21,9) olarak hesaplanması gerektiği düşünülmektedir. Yüksek lisans çalışmalarına (22) en çok Doç. Dr. unvanındaki akademisyenler danışmanlık yaparken, doktora çalışmalarına (11) en çok Prof. Dr. unvanındaki akademisyenlerin danışmanlık yaptığı ve sanatta yeterlik çalışmalarına ise üç ayrı unvanda (Prof-Doç-Yrd.Doç.) akademisyenin danışmanlık yaptığı tespit edilmiştir.

Bağlamayla ilgili indirme izni olan lisansüstü çalışmalar arasında 69’unun (%65,7) nitel araştırma yöntemi, 20’sinin (%19,0) nicel araştırma yöntemi ve 16’sinin (%15,2) ise karma araştırma yöntemi uyguladığı tespit edilmiştir.

Bağlama ile ilgili tezlerin konu bazlı dağılımları göz önünde bulundurulduğunda konuların çoğunluğunun bağlama icrası (%21,0), durum tespiti ve değerlendirme (%17,1) ve bağlama eğitimi üzerine yoğunlaştığı saptanmıştır. Ayrıca en az çalışmaların ise 1 çalışmayla tıbbi yaklaşımlar (psikolojik), öğrenci görüşleri ve bağlamanın tarihi konularında yapıldığı görülmektedir. Yüksek lisans (16) ve sanatta yeterlik (2) çalışmaları çoğunlukla bağlama icrasına yönelik olduğu, doktora çalışmalarının (5) ise çoğunlukla model önerisi üzerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Yapılan bu araştırma kapsamında erişilen tezlerin genel dağılımlarına bakıldığında bağlama ile ilgili birçok farklı konuda çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların genel değerlendirilmesi bakımından bu tür antoloji çalışmalarının önemi büyüktür. Bu çalışmaların derinliği bağlama alanında ülkemizde şu ana kadar yapılan çalışmaların içeriğinin ve alana katkılarının daha iyi anlaşılması ve gelecekte yapılacak çalışmalara kaynak ve ışık tutması açısından önemlidir. Ayrıca bağlama üzerine yapılmış lisansüstü çalışmaların içeriklerinin alana katkı düzeyi açısından incelenmesi, derleme ve antoloji çalışmalarının yapılması, alana yönelik eksikliklerin ortaya çıkarılması ve çözüm önerileri bulma açısından önemlidir. Bağlama alanında yapılan lisansüstü çalışmalar incelendiğinde ileriki dönemlerde bağlama üzerine yapılan çalışmalarda yöntem olarak nicel ve karma yöntemlerin daha fazla kullanılması ve bu yöntemlerin avantajlarından faydalanılarak daha ayrıntılı, derin ve geniş çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca yapılacak olan çalışmaların konuları göz önünde bulundurulduğunda yeni, yapılmamış veya daha az çalışma yapılmış alanlara odaklanılarak bu alanlardaki eksiklerin giderilmesi önerilmektedir.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamış olduklarını beyan eder.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar aralarında herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Kaynakça

- Açar, Y. (2019). *Bağlama eğitiminde kullanılan notasyonların öğrencilerin deşifre başarısına etkisi* (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Açıklan, G. (2017). *Güzel sanatlarda bağlama eğitiminin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akçalı, C. (2012). *Bağlama metotlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alan, M. (2012). *Bozuk düzeni bağlama öğretiminde başlangıç düzeyine yönelik bir model önerisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alyörük, G. (2016). Türkiye’de gitar alanında yapılan lisansüstü tezler: Bir bibliyografya çalışması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(35), 55–79. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.645333>
- Arıca, E. (2017). Türkiye’de keman pedagojisi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Hacettepe University Journal of Education*, 32(2), 327–342. <https://doi.org/10.16986/huje.2016018529>
- Ataman, Ö. G. (2009). Ülkemizde flüt ve flüt eğitimi alanlarında yapılan lisansüstü tezlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 341–352.
- Başbuğ, Ç. (2020). *Bağlama metotlarında/kitaplarında görülen farklı terim ve simgelerin bağlama eğitiminde kullanılma durumları* (Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Belge, O. (2021). Türkiye’de armoni üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin analizi. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 14(87), 209–219.
- Benli, Y. (2016). *Bağlama resitali: Bağlama’da ileri icra niteliğinin, alevi müziği ve kültürünün yaygınlaşmasına etkisi* (Sanatta Yeterlik Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çeşit, C. (2015). Türkiye’de viyola üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *International Journal of Social Science*, 445–462.
- Çoğulu, T. (2010). *Bağlama tekniklerinin klasik gitar icrasına uyarlanması* (Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Delen, H. (2017). *Bağlama mikrofonlama teknikleri ve kompresör kullanımının müzik teknolojileri eğitimine katkılar* (Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demir, M. (2014). *Ortaokul 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin müzik derslerinde bağlama çalgısının kullanımına ilişkin görüşler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demir, M. (2020). *Müzik öğretmeni adaylarının bağlama çalmaya ilişkin tutum ve öz-yeterlik algılarının performans sınav kaygıları üzerindeki etkisi* (Doktora Tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirbatır, R. E. (2001). Yaylı çalgılar yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tez bibliyografyası. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XIV(1), 143–150.

- Demirkaya, E. (2015). *Müzik eğitimi anabilim dallarında bireysel çalgı bağlama derslerinde Konya tavrının öğretilme durumu* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ekim, G. (2002). *Bağlamanın tarihsel gelişimi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ertekin, M. N. (2013). Türkiye’de klasik gitar alanı ile ilgili yayımlanan makalelerin içerik analizi ve sınıflandırılması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 352–360.
- Erzincan, M. (2006). *Türk halk müziğinde uyarlama kavramı ve bağlamaya uyarlanan dört zeybek ezgisi üzerinde müzikal analiz* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Geboloğlu, B. (2020). Türkiye’de klasik Türk müziği bestecileri ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 65(Ocak), 19–30. <https://doi.org/10.7816/idil-09-65-03>.
- Gereken, S. E. (2020). Bağlama/saz çalgısı ile ilgili yapılan çalışmalar üzerine bir bibliyografya Denemesi. *EJMD*, 20(17), 391–411.
- Gereken, S.E. (2020). *Bağlamada/sazda misket düzeni için egzersiz ve etütlere dayalı öğretim modeli önerisi ve öğrenci başarısına etkisi* (Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gülbitti M. (2020). *Zeki Atagür’ün bağlama sazı için bestelediği eserlerin müzikal açıdan incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gültaş, M. (2005). *Bağlama yapımı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, E. (2017). *Uzun sap bağlama ve tanburun organolojik ve icra özellikleri açısından karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Gündüz, A. (2021). *Diyarbakır kent müziğinde elektro bağlama* (Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Gürler, D. A. (2020). Grup piyano eğitimi alanındaki lisansüstü tezlere yönelik bir inceleme. *Ekev Akademi Dergisi*, 83(Yaz).
- İnanıcı, M.K. (2013). *Hanon metodundaki 1 numaralı egzersizin bağlamaya uyarlanması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İnce, R. (2021). *Amatör müzik eğitimi veren kurumlarda temel bağlama eğitiminde karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri (Polatlı belediyesi örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaptan, Z. (2007). *Ülkemizde bağlama ve klasik gitarın sanatsal ve öğretsel süreçler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Kaptan, Z. (2016). *Çocuklar için bağlama metodu*. Esform Yayıncılık.
- Kaptanoğlu, E., & Çanakçı, P. (2015). Türkiye’de vokal müzikte piyano eşlik alanında yapılmış yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik tezleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(55), 198–206. <https://doi.org/10.17755/esosder.20305>

- Kara, N. (2022). *Lisans düzeyi eğitim veren devlet konservatuvarlarında bireysel bağlama çalgısı tercih sebebini etkileyen faktörler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık.
- Karayas, O. (2016). *Eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dallarındaki okul çalgıları “bağlama” dersi öğretim elemanlarının derse yönelik görüşlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kasymkulova, G. (2017). *Kırgızistan müzik eğitiminde kullanılan komuz çalgısının Türkiye müzik eğitiminde kullanılan benzer çalgılar ile karşılaştırılması (bağlama ailesi çalgıları örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaygusuz, N. (2014). 19. yüzyıldan 21. yüzyıla Türk müziğinin kısa bir hikâyesi. *Yeni Türkiye*, 2(57), 464-1482.
- Kösreli, S. (2020). Türkiye’de ses eğitimi alanında yazılmış lisansüstü tezlerle yönelik bir inceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(5), 3651–3668. <https://doi.org/10.15869/itobiad.708104>.
- Kurt, İ. (1989). *Bağlamada düzen ve pozisyon*. Pan Yayıncılık.
- Kurtaslan, Z. (2018). Türkiye’de yaylı çalgılarda yay teknikleri üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi. *NWSA-Fine Arts*, 2(2), 2016. <https://doi.org/10.12739/NWSA.2018.13.4.D 0215>
- Kurubaş, B. (2020). *Geçmişten günümüze bağlama icracılığı ve bağlama icrasının değişim süreci* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Kurubaş, B. (2021). *Üstadlar harmanında bağlamanın icra serüveni*. Efe Yayıncılık.
- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 20.04.2016 Resmî Gazete Sayısı: 29690.
- Orhan, Ş. Y. (2012). Türkiye’de viyolonsel alanında yapılmış yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik tezleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 701–716.
- Önal, H. (2018). Bağlama konulu tezlerin bibliyometrik analizi (1995-2017). *Social Sciences Studies Journal*, 4(19), 2111–2120. <http://dx.doi.org/10.26449/sss.605>
- Özata, C. (2019). *Başlangıç düzeyi bağlama eğitiminde ‘programlı öğretim modelinin çalma performansına etkisi: Halk eğitim merkezi örneği* (Doktora Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özay, S. (2020). Türkiye’de viyola alanında yazılmış lisansüstü tezler. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(Eğitim ve Toplum Özel sayısı), 6344–6361. <https://doi.org/10.26466/op us.784467>
- Özer, Z., & Eğilmez, H. O. (2021). Türkiye’de piyano eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin eğilimlerinin belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 291–316. <https://doi.org/10.7822/omuefd.867774>
- Öztutgan, Z. (2016). Türkiye’de gitar alanında yapılan lisansüstü tezlerin analizi ve değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 684–708.

- Sancak, E. (2019). *Türk halk müziğinde bas bağlamanın tarihi, yapısı ve icrası* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Satar, Ö. (2012). *Türk halk müziği eserlerinin bağlama ile çalışılmasında karşılaşılan teknik güçlükler ve çözüm önerileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sonsel, Ö. B. (2018). Türkiye’de viyola alanında yazılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 340–359. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.403244>
- Soycan, M. (2021). Türkiye’ de 2010-2020 yılları arasında yapılan flüt konulu lisansüstü tezlerin incelenmesi: içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3), 2153–2187.
- Şahin, Ç., & Karkuş, G. (2019). Katılımcıları seçme: Evren ve örneklem. İçinde G. Ocak (Ed.), *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (ss.179-216). Pegem Akademi.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (2016, Nisan 20). *Lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmeliği*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=21510&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>.
- Taydaş, K. (2011). *Geleneksel çalgılarımızdan bağlamanın dijital kayıt ortamlarına aktarılmasına ilişkin yaklaşımlar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tebiş, C., & Okay, H. H. (2013). Türkiye’de müzik sanatı ve eğitiminde keman ve viyola konulu lisansüstü tezlerin konu ve yöntem olarak incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 2(2), 11–20.
- Toptaş, B. (2013). Türkiye’de piyano üzerine yapılmış lisansüstü çalışmalar. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 715–728.
- Ünver, M.G. (2013). *Harmanlanmış öğrenmenin bağlama enstrümanı eğitimindeki etkilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Varış, Y. A. (2012). Türkiye’de viyola üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin analizi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 1247–1260.
- Yapalı, Y. (2015). *Ülkemizde flüt ve flüt eğitimi alanlarında yapılan lisansüstü tezlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yener, A.S. (2013). *Bağlamada geleneksel tavırlar ve eşritimlilik* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, Z. (2019). *Kemençe, tanbur, ud, kanun ve bağlama çalgılarının 20. yüzyılda geçirdiği fiziksel değişimler* (Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YÖK (2018, Mayıs 30). *Yeni öğretmen yetiştirme lisans programları*. <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>

